

## POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zielonej Górze

o zasiłek chorobowy i zasiłek macierzyński,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 11 stycznia 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 21 lutego 2023 r., sygn. akt IV Ua 2/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zielonej Górze kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[mc]

## UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 21 lutego 2023 r., IV Ua 2/23, oddalił apelację odwołującą A. S. od wyroku Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z 24 listopada 2022 r., IV U 230/22 oddalającego jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zielonej Górze z 1 sierpnia 2022 r. stwierdzającej, że przyznającej odwołującej prawo do zasiłków chorobowych oraz zasiłków opiekuńczych po 5 marca 2017 r. a przed 1 stycznia 2022 r. od kwoty przychodu stanowiącego

podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe ubezpieczonego niebędącego pracownikiem po odliczeniu kwoty odpowiadającej 13,71% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe za marze 2017 r. w wysokości 2.207,13 zł.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiodła odwołująca. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania sformułowała istotne, w jej ocenie, zagadnienia prawne: 1/ Czy nabyte w związku z prawomocnym wyrokiem uprawnienie ubezpieczonej do przeliczenia zasiłku opiekuńczego od najwyższej podstawy wymiaru zasiłku za dany miesiąc może zostać odebrane na kolejny okres na skutek zmiany w interpretacji art. 43 ustawy zasiłkowej dokonanej w uchwale Sądu Najwyższego z 4 października 2018 r., III UZP 6/18, oraz w późniejszych orzeczeniach nawet w sytuacji, kiedy od dnia nabycia tego uprawnienia prawomocnym wyrokiem nie nastąpiła jakkolwiek przerwa w ubezpieczeniu chorobowym uzasadniająca przeliczenie na nowo podstawy wymiaru zasiłku o jakiej mowa w art. 49 w związku z art. 48a ust. 2 ustawy zasiłkowej?, 2/ Czy ustalona prawomocnym wyrokiem podstawa wymiaru zasiłku za wybrany okres w jednym miesiącu może być na nowo przeliczana na podstawie art. 48a - 50 ustawy zasiłkowej za kolejne dni w tym samym miesiącu, tj. w czasie w którym nie nastąpiła jakkolwiek przerwa w ubezpieczeniu chorobowym?, 3/ Czy dopuszczalne jest ponowne przeliczanie raz ustalonej podstawy wymiaru zasiłku w tym samym miesiącu skoro podstawę wymiaru świadczenia ustala się co do okresu podlegania ubezpieczeniu chorobowemu a nie co do pojedynczego zasiłku?

Dodatkowo skarżąca wskazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona „albowiem wyrok w sposób oczywisty narusza przepisy prawa materialnego oraz prawa procesowego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje

postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurystycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania, którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią jurystyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne". Nie można przy

tym zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, niepublikowane).

Powołując się na przesłankę przedsądu, jaką jest jej oczywista zasadność, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia powołanych przez siebie przesłanek przedsądu.

W pierwszej kolejności Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że skarżąca łączy oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z wystąpieniem istotnego zagadnienia prawnego. Tymczasem, już tylko z samej przedstawionej wyżej istoty ustawowych przesłanek przedsądu przewidzianych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wynika, że co do zasady nie mogą one występować jednocześnie. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego rozstrzygnięcia zależy wydanie prawidłowego orzeczenia co do istoty sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego.

Odpowiadając jednak na sformułowane w skardze pytania wskazać należy, że w uchwale składu siedmiu sędziów z 11 lipca 2019 r., III UZP 2/19 (OSNP 2020 nr 1, poz. 8) Sąd Najwyższy uznał, że rozpoczęcie pobierania zasiłku macierzyńskiego przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność, która uprzednio została objęta dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym, powoduje ustanie ubezpieczenia chorobowego (art. 9 ust. 1c w związku z art. 14 ust. 2 pkt 3 w związku z art. 11 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). W tym kontekście warto mieć na uwadze, że w uchwale Sądu Najwyższego z 4 października 2018 r., III UZP 6/18 (OSNP 2019 nr 2, poz. 18), wyjaśniono, że budzący wątpliwości interpretacyjne art. 43 ustawy zasiłkowej, zgodnie z którym podstawy wymiaru zasiłku nie ustala się na nowo, jeżeli między okresami pobierania zasiłków zarówno tego samego rodzaju, jak i innego rodzaju nie było przerwy albo przerwa była krótsza niż 3 miesiące kalendarzowe, był już przedmiotem wykładni dokonywanej w różnych aspektach przez Sąd Najwyższy (między innymi w wyrokach: z 20 września 2011 r., I UK 63/11, OSNP 2012 nr 19-20, poz. 248; z 20 stycznia 2016 r., II UK 206/15, OSNP 2017 nr 8, poz. 101; z 21 lipca 2016 r., I UK 295/15, LEX nr 2122055; z 14 września 2016 r., II UK 329/15, LEX nr 2141225 oraz w wyroku z 7 grudnia 2016 r., II UK 478/15, OSNP 2018 nr 2, poz. 22; OSP 2018 nr 4, poz. 40). Sąd Najwyższy w uchwale z 4 października 2018 r., III UZP 6/18, przypomniał, że art. 43 ustawy zasiłkowej jest usytuowany w rozdziale 8 tej ustawy, zawierającym przepisy określające zasady ustalania

podstawy wymiaru zasiłków przysługujących ubezpieczonym będącym pracownikami. To w odniesieniu do tych osób wspomniany przepis znajduje zastosowanie wprost. Natomiast w przypadku osób niebędących pracownikami przepis ten można stosować odpowiednio, i to z uwzględnieniem zastrzeżeń wymienionych w art. 48 ust. 2 ustawy zasiłkowej. Wspomniane zastrzeżenia zawarte w art. 48 ust. 2 ustawy zasiłkowej są istotne, jeśli uwzględni się konieczność wzięcia pod uwagę zmian legislacyjnych, które weszły w życie od 1 stycznia 2016 r. W tym dniu zaczął bowiem obowiązywać, dodany ustawą z dnia 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 1066), art. 48a oraz zmienione art. 49 i art. 50 ustawy zasiłkowej. Zdaniem Sądu Najwyższego w składzie podejmującym uchwałę w sprawie III UZP 6/18, sytuacja prawna osoby ubezpieczonej niebędącej pracownikiem powinna być w pierwszej kolejności rozpatrywana przez pryzmat regulacji art. 48a-50 ustawy zasiłkowej. W przypadku, w którym jest ona uregulowana w tych przepisach, art. 43 tej ustawy, a także pozostałe przepisy wymienione w art. 48 ust. 2 ustawy zasiłkowej, nie mogą znaleźć odpowiedniego zastosowania. Innymi słowy, tylko wówczas, gdy sytuacja takiej osoby nie wypełni hipotez art. 48a-50 ustawy zasiłkowej, art. 43 tej ustawy znajdzie zastosowanie jako przepis formułujący ogólną zasadę nieustalania na nowo podstawy wymiaru zasiłku, którą należy jednak stosować jedynie odpowiednio do osób prowadzących działalność gospodarczą. W wyroku z 24 września 2020 r., III UK 28/19 (LEX nr 3082410) Sąd Najwyższy podsumował, że w okresie obowiązywania art. 48a ustawy zasiłkowej (to jest w okresie od 1 stycznia 2016 r.) spełnienie hipotezy tego przepisu, polegające na rozpoczęciu okresu ubezpieczenia chorobowego po raz pierwszy lub po przerwie nieprzekraczającej 30 dni od ustania ubezpieczenia chorobowego z innego tytułu, wyklucza możliwość zastosowania art. 43 tej ustawy, skoro przepis ten może być odpowiednio stosowany w odniesieniu do ubezpieczonych niebędących pracownikami tylko z zastrzeżeniem art. 48a-50. Natomiast zastosowanie art. 43 ustawy zasiłkowej będzie uprawnione wyłącznie w sytuacji, w której między ustaniem ubezpieczenia chorobowego z innego tytułu a ponownym rozpoczęciem takiego ubezpieczenia nie wystąpi żadna przerwa, nawet taka, która

jest związana jedynie z nieopłaceniem składki na ubezpieczenie chorobowe bądź z opóźnieniem w jej opłaceniu, gdyż w takiej sytuacji znajdzie zastosowanie art. 48a ust. 4 ustawy zasiłkowej.

Zaprezentowany pogląd co do relacji między art. 43 i art. 48a ustawy zasiłkowej należy uznać za utrwalony w orzecznictwie, czego dowodzi szereg orzeczeń (m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 13 listopada 2018 r., III UK 175/17, LEX nr 2578221; z 12 sierpnia 2020 r., II UK 373/18, LEX nr 3077366; z 21 października 2020 r., I UK 95/19, LEX nr 3067425; postanowienia Sądu Najwyższego: z 3 kwietnia 2019 r., III UK 222/18, LEX nr 2649718; z 27 czerwca 2019 r., I UK 353/18, LEX nr 2687541).

Z przytoczonych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

[mc]

[ał]